



לשמה לאמיתה, הרי הוא נעלה מעל כל ענייני זה העולם, ומושג מהקב"ה השגחה פרטית למעלה מהוראת כוחות הטבעיים, כיון שהוא זבוק בתורה ובהקב"ה ומתקדש בקדושה העליונה של התורה הקדושה, שהיא למעלה לאין ערוך מכל העולמות. "ואדרבה הכוחות הטבעיים מסורים אליו, כאשר יגזור אומר עליהם ולכל אשר יחפוץ יטם, ואימתו מוטלת על כולם".

ללומדי התורה אשר הטבע כפוף ומשתנה, הם זוכים לבחינת "ונתתי גשמיכם" – לכם, היינו שאף אם הם נמצאים במקומות שעל פי הטבע לא יכול לרדת גשם, עבורם ישתנה הטבע וירדו גשמים. וכמו כן ממשיכה התורה שם ואומרת: "ועץ השדה יתן פריו" ופירש רש"י: "הן אילני סרק ועתידין לעשות פירות". כלומר, שלומדי התורה זוכים לברכה למעלה מגדרי הטבע.

זהו גם החילוק בין רשב"י לחוני המעגל, חוני המעגל פעל להורדת גשמים על ידי התפילה, וזהו עדיין בבחינת טבע של "מטר ארצכם", אולם רשב"י פעל להורדת גשמים בבחינה האחרת של "ונתתי גשמיכם בעתם", היינו שלומדי התורה זוכים לגשמים למעלה מגדר הטבע, וזאת פעל על ידי אמירת דברי תורה.

וכדברינו מפורש בדברי הזה"ק (פרשת אחרי מות ע), ששאל רבי ייסא, מדוע בשעה שהעולם צריך לגשמים הולכים אל המתים להתפלל, והרי אסור הוא משום: "ודורש אל המתים". והשיבו לו: שהאיסור של "ודורש אל המתים", הוא דוקא "אל מתים", היינו רשעי עולם שנקראים תמיד "מתים", מה שאין כן ישראל שהם צדיקי אמת, עליהם אמר שלמה: "ושבח אני את המתים שכבר מתו" – שכבר מתו פעם אחרת, היינו שהמיתו את עצמם על התורה, אבל לא מתו עתה, כי עכשיו "המה חיים עדנה". יעו"ש. הרי שלומדי התורה – אלו אשר המיתו עצמם באוהלה של תורה הם הנקראים חיים, אשר על ידם זוכים לירידת גשמים.

ומצינו (יומא נג:) שכהן גדול היה מתפלל בהיכנסו לקודש הקדשים ביום הכיפורים, על השנה החדשה: "אם שחונה תהא גשומה ... ולא תכנס לפניך תפילת עוברי דרכים". ופירש רש"י: מתפללים שלא ירדו גשמים. ומאיזך מצינו שדרשו חז"ל (הוריות יג), על הפסוק (משלי ג, ט"ו): "יקרה היא מפנינים" – מכהן גדול שנכנס לפני ולפנים. ע"כ. והיינו כהן גדול הוא בחינת עבודה זו תפילה, ובתפילתו בקדש הקדשים גורם לבחינת "מטר ארצכם" ירידת גשמים בדרך הטבע. אולם הלומד תורה שהוא גדול מן כהן גדול שנכנס לפני ולפנים, הרי שבכוחו לפעול להורדת גשמים גם במקום אשר מבחינה טבעית לא יורדים בו גשמים.

לאור דברינו יש ליישב את קושיית הפרשת דרכים (דרוש כ"א) על דברי חז"ל במסכת תענית (ב), שיש שלושה מפתחות בידו של הקב"ה שלא נמסרו ביד שליח, ואלו הן: מפתח של גשמים, מפתח של חיה ומפתח של תחיית המתים.

והקשה, איך אפשר לומר שהקב"ה לא מסר מפתח של גשמים לשליח הלוא מבואר בגמרא בתענית (כה): "אמר רבה, לדידי חזי לי האי רידיא". ופירש רש"י: האי רידיא,

מלאך הממונה על הגשמים כך שמו. הרי מבואר שיש מלאך הממונה על הגשמים.

וכן מצינו באיוב (פרק ל"ז פסוק י"א): "אף ברי יטריח עב יפיץ ענן אורו", ומבאר רש"י: "אף ברי" שם מלאך הממונה על העננים. הרי שיש מלאך רידיא הממונה על הגשמים ומלאך "אף ברי" הממונה על העננים. וכן מבואר במסכת תענית (ז), שמלאך "אף ברי" הוא הממונה על העננים.

ובאמת כבר התוספות (נדה טז: ד"ה מלאך) עמדו על קושיה זו, ותירצו, ואף ברי שהוא שר מטר, אין עושה אלא ברכות הקב"ה. ע"כ. כלומר, שאינו עושה מעצמו כי אם מברכות הקב"ה.

אולם מקשה על כך הפרשת דרכים, ודבריהם תמוהים בעיני, דאטו יארקומי שר של ברד וגבריא שר של אש, הם עושים דבר שלא ברשות, חלילה שיעשה דבר בשמים ממעל ועל הארץ מתחת בלתי רשות אדון הכל. וא"כ מה הפרש יש בין שר המטר לשאר השרים. יעו"ש מה שתירץ באופן אחר.

אולם לדרכינו יש ליישב ולומר, כי הבחינה של "מטר ארצכם" שהיא בחינה טבעית, מקום בו יש אילנות ועצים הרי שהוא גורם לירידת גשמים, לכך גשם זה אכן מגיע משר של מטר העושה את דברו של הקב"ה. אולם מקומות אשר על פי הטבע לא יורד שם גשמים, ורק מחמת הצדיקים היושבים שם זוכים לגשמים, הרי שהם מקבלים ישירות מבואר עולם ואף לא על ידי שר.

עתה נבוא ונבאר את דברי רש"י שכתב: "עשיתם מה שעליכם, אף אני אעשה מה שעלי". כי הוקשה לרש"י מדוע בפרשתנו נאמר "מטר ארצכם" ולא כבפרשת בחוקתי שנאמר "גשמיכם". לכך פירש, שבפרשה זו מדובר בתפילה – אשר חובה היא לכל יהודי בבחינת "עשיתם מה שעליכם", ועל ידה זוכה להמשך הטבעי של ירידת גשמים וזהו "אף אני אעשה מה שעלי". לא כן בפרשת בחוקתי העוסקת בעמלים בתורה, שהם זוכים להוריד גשמים למעלה מן הטבע בבחינת "גשמיכם".

והנה כתב האריז"ל בליקוטי תורה (תהילים מזמור פ"ד) שהגשמים כולל את כל השפעות רחוניות וגשמיות, לפיכך, שתי בחינות אלו קיימות לא רק בירידת גשמים אלא גם בשאר השפעות וברכות, וכמו שמצינו במסכת בבא בתרא (קטז): כל שיש לו חולה בתוך ביתו, ילך אצל חכם ויבקש עליו רחמים. ע"כ. והביא על כך הנמוקי יוסף (שם נג. בדפי הרי"ף): דמנהג זה בצרפת כל מי שיש לו חולה מבקש פני הרב התופס ישיבה שיברך אותו. ע"כ. והיינו, שהנמוקי" מפרש את דברי הגמרא, שהחכם בכח תורתו, ישפיע רפואה על החולה ואזי יזכה לרפואה למעלה מגדר הטבע (עי' רוח חיים עמ"ס אבות פ"א מ"א עמ' 8 מה שהביא מעשה על הטי"ז בענין זה).

אולם המאירי (בבא בתרא שם) מפרש וז"ל: לעולם יהא לבו של אדם בטוח שהתפלה כשהיא נעשית כתקנה מבטלת את הגזרה, ומי שיש לו צער או חולה בתוך ביתו או אחד ממיני הצרות, ילך אצל חכם וילמוד הימנו דרכי התפלות ויבקש רחמים וכו'. ע"כ. והיינו שהמאירי מפרש שכוונת הגמרא לברכה לחולה על ידי תפילה, ואזי יזכה לרפואה על פי גדרי הטבע.